

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : 72252440-010.03-[2016-50]- 4665
Konu : Yazılı Soru Önergesi

23..05/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 11/4/2016 tarih ve 43452547-120.07-29581 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ekinde alınan Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER'e ait 7/3869 esas numaralı yazılı soru önergesinde yer alan hususlar aşağıda değerlendirilmiştir.

Bilindiği üzere, matrah arttıkça ortalama vergi oranının da yükselmesini ifade eden “artan oranlı tarife”, vergi ödeme gücünün kavranması ve vergide adaletin gerçekleştirilmesi için en uygun tarife tipi olarak genel kabul görmüş olup, Türkiye dâhil pek çok ülkenin gelir vergilemesi alanında uygulanmaktadır.

Türkiye’de 2005 yılından itibaren gelir vergisi tarifesinin üst dilimine ait oran %45’ten %40’a, 2006 yılından itibaren de %40’tan %35’e indirilmiştir. Ayrıca, yine 2006 yılından itibaren ilk dilime ilişkin gelir vergisi oranı %20’den %15’e, tarifelin dilimleri de beşten dörde indirilmiştir. Ayrıca, 2008 yılından bu yana uygulanan asgari geçim indirimi müessesesi ile tüm çalışanların bekar ya da evli olmasına ve çocuk sayısına göre gelir vergisinin önemli bir bölümünden vazgeçilmektedir. Bu yıl, geçen yılbaşına göre asgari ücretteki önemli artış nedeniyle asgari geçim indirimi %37 oranında artmış bulunmaktadır. Asgari ücretli olmayan kamu ve özel sektör çalışanlarına da normal maaş artışı dışında 2016 yılında asgari geçim indirimlerinin daha yüksek oranda artması ile ilave gelir artışı sağlanmıştır.

Bu kapsamda gelir vergisi tarifesi özel sektörde ve kamu kesiminde çalışanlar da dahil olmak üzere tüm ücretliler için aynı şekilde uygulanmakta olup, mevcut tarifede yer alan dilimlerin uygulanmadığı (bir üst dilime geçmeyen) herhangi bir kesim bulunmamaktadır.

Kamu görevlilerinin mali hakları, tabi olduğu personel kanunu, öğrenim durumu, hizmet sınıfı, kadro unvanı, derece ve kademesi ile görev, yetki ve sorumlulukları gibi kriterlere göre belirlenmiş bulunmaktadır. Bunun yanında kamu görevlilerine, şahsi ve medeni durumu gibi unsurlar dikkate alınmak suretiyle çeşitli adlar altında sosyal hak ve yardım niteliğinde birtakım ödemeler de yapılmakta olup söz konusu ödemelere bağlı olarak da kamu görevlilerinin aldıkları maaşlar değişebilmektedir.

657 sayılı Kanunun 89 uncu maddesine göre kendisine ek ders görevi verilenlere aynı Kanunun 176 ncı maddesi uyarınca ödenecek ek ders ücretleri, doğrudan personelin kadrosuna bağlı olarak yapılan düzenli bir ödeme olmayıp, ek bir çalışma karşılığında ve ders saati başına yapılan bir ödeme niteliğindedir. Bu nedenle, ek ders ücreti ve bu nitelikteki ek bir çalışmaya bağlı olarak yapılan diğer ödemelerin, personelin kadrosuna bağlı olarak ödenen bir maaş unsuru haline getirilmesi mümkün olmamaktadır.

15/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak çalışanlar hakkında, bu

Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil olmak üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hükme bağlanmıştır. 5434 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca, kamu görevlilerine bağlanacak olan emekli aylığının hesabına esas tutulan emeklilik keseneğine esas aylık;

a) Gösterge aylığı,

b) Ek gösterge aylığı,

c) Memuriyet taban aylığı,

d) Memuriyet kıdem aylığı,

e) İlgilinin ek göstergesi esas alınmak suretiyle, en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %40'ı ile %240'ı arasında değişen orana karşılık gelen tutar,

esas alınmak suretiyle, beş unsurun toplamından oluşmaktadır. Bu kapsamda, 5434 sayılı Kanunda iştirakçilere emekli aylığı bağlama sistemi, aynı statüde veya benzer durumda olan personelin aynı tutarda emekli aylığı alması amacıyla ilgilinin görev aylığını oluşturan bütün unsurlar dikkate alınarak değil, 5434 sayılı Kanunda öngörülen ve aynı veya benzer durumda olan tüm iştirakçiler için aynı unsurların hesaplamaaya dahil edilmesini sağlayacak şekilde oluşturulmuştur.

Kamu personeline, emekli keseneğine esas aylık tutarına veya prime esas kazançta dahil edilmeksizin ödenen aylık unsurları ise, kadro unvanı aynı olsa bile; görev yapılan coğrafi yer, görevin yürütüldüğü mekan (fabrika, şantiye, maden ocağı, büro, arazi gibi), kadronun bulunduğu kurum gibi bazı kriterler çerçevesinde farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma, kamu personelinin görevi sırasında emsallerine göre katlanmakta olduğu zorlukların telafi edilmesi amacıyla kaynaklanmaktadır. Ancak, çalışma dönemindeki fiili zorluklara göre farklılaştırılmış olan unsurların emekli aylığına yansıtılması statü hukukuna uygun düşmediğinden, bu unsurlar emekli keseneğinin ve emekli aylığının hesabında dikkate alınmamaktadır. Ayrıca, 5434 sayılı Kanunda öngörülen emekli aylığı bağlama sistemi dikkate alındığında, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9 uncu maddesi uyarınca yapılan "ek ödeme"nin emekli keseneğine esas aylık unsurlarına dahil edilmesi, daha önce emekli aylığı bağlanmış kişilerin emekli aylıklarında da artışa sebep olacaktır. Bu durum ise, emekli aylığı ödemelerinde prim karşılığı olmaksızın gerçekleşecek artışlar dolayısıyla, sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengelerini olumsuz yönde etkileyecektir.

Bu çerçevede, vergi oranları üzerinde bir düzenleme yapılırken sadece bir gruba veya kesime yönelik herhangi bir tarife değişikliği ve ek ödemelerin temel ücret ve emekliliğe yansıtılmasına yönelik yürütülen bir çalışmamız bulunmamaktadır.

Bilgilerini arz ederim.

Naci AĞBAL
Maliye Bakanı